

نقش تصویر در ضمیر باطن

مهین میلانی

اولین نمایشگاه آثار "تصویرگران کتاب کودک" از تاریخ ۱۲ تا ۲۲ آبان به کوشش معاونت فرهنگی وزارت ارشاد اسلامی درموزه هنرهای معاصر برگزار شد.

نمایشگاه نقاشی از سه بخش تشکیل می‌شد. ۱- بخش ده سال بعد از انقلاب شامل تصاویر روی جلد و متن داستان. ۲- برداشتهای تصویری از سه داستان مثنوی شامل: الف- اختلاف مردمان در شکل پیل در شب تار، ب- مقابله رومیان و چینیان در صنعت نقاشی- دعوی طاووسی کردن شغال که در خم رنگ افتاده بود. ۳- بخش خارج از مسابقه نمایشگاه که آثار تولید شده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را در دو دهه گذشته به نمایش می‌گذاشت.

هدف از برگزاری این نمایشگاه در "رویش" شماره یک ویژه نمایشگاه (انتشارات کانون پرورش فکری) چنین آمده است: "آثار منتشر شده در سالهای بعد از انقلاب نشانگر آن است که انتشار آثار تالیفی برای کودکان و نوجوانان در مقایسه با آثار ترجمه‌ای از کمیت بالایی برخوردار بوده و اولین اقدام در جهت ارتقاء فرهنگ خودی به حساب می‌آید. لیکن بخش عمده‌ای از آثار این دوره فاقد ویژگیهای آرمانی و مناسب کتاب کودک بوده است. لذا اولین هدف از برگزاری این نمایشگاه فراهم آوردن زمینه‌ای مناسب برای دگرگونی کیفی در هنر تصویرگری کتاب کودک است.

دومین هدف، ضرورت دستیابی به هویت ملی در هنر تصویرگری کتاب کودک و درک شرایط فرهنگی جامعه ایران است. انتخاب داستانهایی از مثنوی مولوی مقدمه‌ای است برای شناخت قابلیت‌های تصویرگری مادر راه نزدیک شدن بدین هویت.

سومین هدف تخصصی کردن هنر تصویرگری کتاب کودک برای طبع آزمایی کسانی است که می‌دانند کودک چه می‌خواهد، چگونه می‌اندیشد و از تأثیر بسزای هنر تصویرگری

کتاب کودک در تکوین شخصیت او مطلع هستند.

و چهارمین هدف، شناسایی هنرمندان مستعد جوان است چرا که تولید آثار مناسب برای کودکان در گرو بروز و ظهور تواناییهای هنرمندان جوان است که باید تجربه ببیند و زندگی را با ذهنی خلاق و بارور نیازهای این مقطع سنی را رفع کنند.

در مجموع ۱۴۰۰ تصویر روی جلد و تصاویر متن از ۱۴۴ تصویرگر در بخش اول و ۱۱۰ اثر از ۴۰ تصویرگر در بخش دوم شرکت کردند که ۶۴۰ تصویر از بخش اول و ۳۷۰ تصویر از بخش دوم انتخاب شدند اما به علت کمبود جا ۱۲۰ تصویر از بخش اول در نمایشگاه عرضه شد.

فعالیت‌های جانبی نمایشگاه از اهمیت خاصی برخوردار بوده و نقش مهمی در تحقق اهداف نمایشگاه داشت و در عین حال ویژگی خاصی به این نمایشگاه می‌داد که آن را از نمایشگاههایی که تاکنون شاهد برگزاری آن بوده‌ایم، متمایز می‌ساخت. این فعالیت‌ها عبارت بودند از: ۱- گفت و شنود با صاحب نظران پیرامون "والدین کتاب- کودک" به مدت سه روز از ۱۳ تا ۱۵ آبان به کوشش نشر باران، ریتون و نهاد هنر و ادبیات.

۲- اولین سمینار بررسی مسائل تصویرگری کتاب‌های کودکان از ۱۷ تا ۲۰ آبان از جانب برگزارکنندگان نمایشگاه.

۳- ایستگاه نقاشی که با در اختیار گذاشتن امکانات نقاشی به کودکان، جوایز کوچکی هم به آنها هدیه داد.

۴- حیاط نقاشی در محوطه یاز موزه که در آن بچه‌ها با گچ روی زمین نقاشی می‌کردند و جوایز کوچکی به آنها تعلق می‌گرفت.

۵- غرفه فروش کتب، نوار، وسایل تحریر کودک.

۶- بخش فیلم، کوکی کوک (دانتون‌ها از زندان فرار می‌کنند) از موریس کوسین.

۷- یک کاتالوگ از تصویرهای کتاب کودکان در طی ده سال گذشته.

۸- ۴ ویژه‌نامه "رویش" که به طور مرتب در زمان برگزاری نمایشگاه به علاقه‌مندان ارائه می‌شد و آخرین اخبار مربوط به نمایشگاه، سمینار و دیگر فعالیت‌های جنبی را همراه با مقالات و گفت‌وگوهایی با مصوران و گرافیت‌های کتاب و مجلات کودکان در اختیار بازدیدکنندگان نمایشگاه و شرکت‌کنندگان در سمینار قرار می‌داد.

نمایشگاه تصویرگران کتاب کودک شاید تنها نمایشگاهی باشد که در آن کودکان به هر سو سر می‌زنند و در هر گوشه و کنار آن، شادمانه به تصاویری چشم می‌دوزند که با رنگ‌ها و طرح‌های خود با دنیای آنها و با ذهنیت کودکانه و جستجوگرشان پیوند می‌یابد. هر چند که کودکان به سرعت از برابر تابلوها می‌گذرند تا در "ایستگاه نقاشی" ذهنیات و دنیای درون خود را، در برابر جمع بزرگان و هم‌سالان و در محیط مناسب و با امکاناتی که در اختیار آنها گذاشته می‌شود، به تصویر بکشند.

والدین نیز برنامه خود را دارند. شرکت در دو سمینار "گفت و گو با صاحب نظران پیرامون والدین- کتاب- کودک" و "اولین سمینار بررسی مسائل تصویرگری کتابهای کودک" که همزمان با برگزاری نمایشگاه تشکیل می‌شود و هدف آن یافتن راههایی است که تصویرگران کتاب کودک بتوانند بهتر با مخاطب خود ارتباط برقرار کنند.

اگر بپذیریم که عمده‌ترین بخش پرورش ذهنی و روحی انسان در دوران کودکی و به ویژه تا ۷ سالگی پایه‌ریزی می‌شود و شخصیت هر فرد در این دوران بسیار حساس زندگی شکل می‌گیرد، تلاش والدین، مربیان و مسئولین جامعه در این دوره از زندگی کودکان برای فراهم آوردن امکانات لازم در تربیت انسانهایی والا، آزاد، دقیق، کنجکاو و متکی به نفس بیش از دوران‌های دیگر زندگی اهمیت دارد.

برگزاری این سمینارها با هدف بررسی اهمیت کتاب برای کودکان و ارزیابی مسائل تربیتی و کاربردی تصاویر کتاب کام مثبتی است در طرح مسائل مربوط به کودکان. کار تصویرگری کتاب کودکان بر خلاف برداشتهای رایج یک کار تخصصی است. تنها احساس هنرمند نمی‌تواند راهگشای تصویرسازی برای کودکان باشد و تصویرسازانی که با این نگرش برای کودکان کار می‌کنند، معلوم نیست که راه درستی را در پیش گرفته‌اند.

تصویرگری کتاب کودک با مسائل تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان ارتباط ارگانیک دارد و بی‌اطلاعی تصویرگران با دنیای کودکان می‌تواند زبان‌های بسیاری را به‌بار آورد.

تصویرگری کتاب کودک اگر با عناصر فرهنگی، هماهنگ و همراه نباشد نمی‌تواند جایی برای خود در آینده باز کند.

و بالاخره تصویر باید در خدمت آموزش و پرورش قرار بگیرد تا وظیفه اجتماعی خود را به‌عنوان هنر برای کودکان انجام دهد.

سخنرانی‌های سمینار در مجموع مضامین فوق را دربرداشت و شاید یکی از محدود سمینارهایی بود که سخنان تکراری کمتر در آن شنیده می‌شد اگرچه تضادهای بسیاری در برداشت از مسائل گوناگون وجود داشت و ابهاماتی را سبب‌ساز می‌شد. هرچند همین ابهامات شاید خود انگیزه‌ایی باشد برای

- آقای راستی سپس برای تشویق کودکان به کتابخوانی به موارد زیر اشاره کرد:
- ۱- ما خود باید کتابخوان باشیم تا کودک در یک محیط فرهنگی رشد یابد.
 - ۲- از کودکی برای او کتاب بخوانیم و مثل بگوئیم.
 - ۳- او را با خود به کتابخانه به ویژه کودکان ببریم و برای او کتابهای مناسب بخریم.
 - ۴- برای بچهها و همراه با آنها کتاب بخوانیم و مسائل مهم را مورد بحث قرار دهیم.
 - ۵- او را به عضویت در کتابخانه تشویق کنیم.

مصورسازی زندگی

□ دکتر بانکی کارشناس مسائل کودکان در توضیح فلسفه تعلیم و تربیت میگوید: هر کس اصول واحکامی را برای تربیت فرزند خود در نظر میگیرد که ناشی از زمینههای فرهنگی و زیستی اوست و ما می دانیم که این زمینهها در برخی موارد بسیار ناپسندیده و نادرست بودهاند و این سؤال پیش می آید که من چگونه باید ساخته شده باشم که وظایفم را به درستی در مقابل کودک انجام بدهم؟ باید با بچهها که از زمان تولد جهانی برای خود دارند، هم زبان و هم دل شد و این چیزی نیست جز درک او از طریق شناخت روحیه و روانش کودک.

در تعلیم و تربیت کودک نباید با مطلق گویی مانع آزادی او شده و نه به این دلیل که شخصیت او از پیش ساخته شده است، او را به حال خود رها کرد. ما هیچ راهحلی را نمیتوانیم به او القاء کنیم. با در اختیار گذاشتن امکانات و فضای مناسب او راه خود را می یابد.

آقای نادر ابراهیمی نویسنده معتقد است: تربیت کردن وجود ندارد، تربیت شدن وجود دارد. بچه سالم حوصله نصیحت گوش کردن ندارد و اگر دارد برای مقابله با آن است. ما اگر می خواهیم بچه دروغ نگوید، دروغ نگوئیم و اگر می خواهیم سیگار نکشد، سیگار نکشیم.

وی در مورد جانشین سازی نظریه "مصور سازی زندگی کودکان" در مکان "تعلیم و تربیت کودکان" گفت: تمام روز خود را برای ساختن آینده بچه تلاش می کنیم، از هر فرصتی برای مطالعه کتابهای تعلیم و تربیت کودکان

کتاب خوانی برای کودکان زیر دبستان □ خانم دکتر هاشمی استاد دانشگاه در مورد کتابخوانی با کودکان زیر دبستان میگوید: کتاب درجهای به دنیای خارج است و بهترین وسیله برای پرورش کودک، زیرانست به دیگر رسانه های گروهی سهل الوصول تر، کم هزینه تر و ارزشمندتر است.

کتابخوانی برای کودکان زیر دبستانی نشانگر توجه خانواده به کودک و نوع استفاده از کتاب نشانگر سطح تفکر و فرهنگ خانواده است.

خواندن کتاب به طور معمول سه هدف سرگرمی، آموزشی و پرورشی را مدنظر دارد و آنچه کمتر از هر چیز در ایران مورد توجه اولیاء خانه و مهدهای کودک است، بعد پرورشی کتابخوانی است.

پرورش کودک به معنای رشد تفکر، خلاقیت و دقت او در سالهای قبل از دبستان یعنی سالهای شکل گیری شخصیت هر فرد برای تمام عمر اوست.

آموزش خوب شنیدن، خوب فکر کردن و خوب حرف زدن در این سالها در واقع آموزش ابزار ارتباطی کودک با جهان خارج است تا پایان عمر.

اطلاعات مربوط به حیوانات، گیاهان، جغرافیا و غیره از موادی هستند که کودکان در مدرسه و بعد از آن نیز فرا می گیرند ولی اگر کودک در سنین قبل از دبستان به میزان کافی پرورش نیافته باشد، این اطلاعات نمی تواند به خوبی مورد استفاده قرار گیرد. هیچ چیزی نباید مانع آزادی فکر و عمل و رشد همه جانبه کودکان باشد. تشویق های نامتعادل و فشارهای مستقیم و غیرمستقیم می تواند علاقه به کتابخوانی را برای همیشه در کودکان از بین ببرد.

عادت به کتابخوانی باید به تدریج و ملایم و با ایجاد انگیزه صورت بگیرد. اگر روش های مناسبی در کتابخوانی در نظر گرفته شود، بچه پس از مدتی یاد می گیرد که چیزی که می شود، قابل تعمق و دقت است و حتی می توان چیزهایی را به آن اضافه کرد یا ایرادهایی به آن گرفت.

قصه گویی برای کودکان

□ آقای راستی از انتشارات " نهاد هنر و ادبیات" در رعایت نکاتی در قصه گویی برای کودکان گفت: " باید تعادل و توازن و سیر منطقی مراحل مختلف داستان و وحدت فنی قصه حفظ و از وعظ گویی، طرح مطالب درهم و جدا و هم چنین استفاده از الفاظ ناشناخته اجتناب شود تا بچه از شنیدن قصه خسته نشود.

مطالعه بیشتر در دنیای کودکان و افزایش معلومات تاریخی و تجربه اندوزی بیشتر برای ارائه سبک های نوین و تصاویری با هویت تر.

اهمیت کتاب در پرورش کودکان

□ آقای " وحید طوفانی" یکی از مسئولین بررسی کتاب کودکان در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سخنرانی خود میگوید: سالانه ۲۰۰ تا ۳۰۰ عنوان کتاب جدید برای ۱۶ میلیون کودک و نوجوان چاپ می شود هر چند در طی ۲۳ سال فعالیت کانون پرورش فکری، فقط ۲۷ کتاب شعر به چاپ رسیده و چاپ کتابهای علمی هم بسیار نادر بوده است.

همه کودکان در سنین مختلف به همه نوع کتاب داستان، غیر داستان، اشعار، کاردستی، علمی و غیره نیازمند هستند ولی ناشران ما

اولین نمایشگاه اثر تصویرگری کتاب کودک

THE FIRST EXHIBITION OF ILLUSTRATIONS OF BOOK FOR CHILDREN, CONTEMPORARY

873 MUSEUM TEHRAN, IRAN, NOVEMBER 3, 1989 - THE FIRST EXHIBITION OF ILLUSTRATION

اغلب به تجارت کتاب می پردازند. در شرایط حاضر تیراژ ۵۰ هزاری یک کتاب برای کودکان نسبتاً عادی است که به راحتی در عرض سه هفته به فروش می رسد و این رقم نسبت به تیراژ کتاب کودکان در کشورهای اروپایی رقم بسیار بالاست.

ناشر نباید به دنبال سلیقه خواننده بیفتد و باید برای چاپ کتابهایش برنامه ریزی داشته و اگر لازم شد، کتاب شعر هم چاپ کند حتی اگر نتواند بیش از ۱۰۰۰۰ نسخه در ۶ ماه فروش داشته باشد.

کتاب سازی برای کودکان علم است و اصولی دارد و اهمیت تصویر برای کتاب کودکان مانند اهمیت جواهراتی است که باید در موزه نگاهداری شود.

بدین جهت ناشرین باید هزینه مناسبی برای تصویر کتاب در نظر بگیرند تا کتاب از کیفیت خوبی برخوردار شود و به طور قطع چنین کتابی در تجدید چاپ سودآور نیز خواهد بود.

● قصه‌خوانی برای بچه‌ها موجب باروری تخیلات آنها می‌شود.

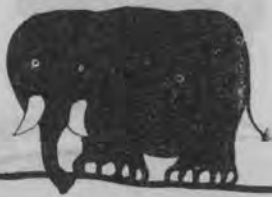
● فقط ۲۰۰ تا ۳۰۰ عنوان
کتاب جدید کودکان در سال برای
۱۶ میلیون کودک و نوجوان چاپ
می‌شود.

تارمانیکه شخصیت اثر، چهره واقعی خود
را نزد تصویرگر نیاید، او نمی‌تواند به آفرینش
هنری دست بزند و ضمیر باطن را در چهره
منعکس کند.

● ضعف در ترسیم بدن و حرکت: مصوران
ورزیده مانند بیکر تراشان از هر زاویه‌ای حرکت
بدن انسان را نشان می‌دهند ولی در آثار
تصویرگران ما حرکت نیست. بدن و اعضای
بدن خشک هستند و هماهنگی بین چهره و بدن
به‌طور کامل دیده نمی‌شود.

● ضعف در ترسیم چهره و بدن حیوانات:
تصویرگران ما خیلی کم روی طبیعت به‌خصوص
جانداران و جانوران مطالعه می‌کنند و در مواجهه
با افسانه‌ها و داستانهای کودکانهای که از گیاهان
و جانوران تمثیل می‌آورند، اگر خیلی پیشرفته
باشند یا عکس را منبع الهام خود قرار می‌دهند
و یا بدون دغدغه خاطر از چهره‌های کارتون‌ی
والت دیزنی مانند میکی‌موس یا تام و جری
نمونه تصاویر سگ و گربه استفاده می‌کنند و این
کلیشه‌های بدون هویت را مستقیماً به ذهن
کودکان وارد می‌کنند.

نهایتی به‌خاطر عدم توانایی ارائه طبیعت،
سیکهای جدید را به‌کار می‌گیریم. نقاشی به

بهره می‌گیریم و شب تنها چیزی که برای بچه
به‌خانه می‌بریم، خستگی و بی‌حوصلگی است.
آقای دکتر عیسی جلالی روانشناس در
باره تأثیر کتابهای کودکان در بهداشت و
سلامت روانی آنها گفت: دیدنیها و شنیدنیهای
نادرست می‌توانند چشم بچه را کور کنند و
حس شنوایی را از او بگیرند به‌صورتی که امکان
ادراک و تعقل و در نتیجه رفتار درست را در
سالهای بعد برای او مشکل کنند.

اگر بچه نتواند با تصویر رابطه برقرار
کند، از خود بیزار می‌شود. چنین تصاویری
بچه را خسته، زده، بی‌حال، عصبی و افسرده
می‌کند. بنابراین تصویرگر باید بداند که آیا
کارش با گروههای سنی مختلف می‌تواند رابطه
مناسبی برقرار کند؟

تصویرگر برای برقراری رابطه مناسب با
کودکان باید شناخت کافی از آنها داشته
باشد و بدین منظور باید پژوهشگاه یا فرهنگستان
کودکان در جامعه وجود داشته باشد که در
آن متخصصین روانشناسی - جامعه‌شناسی -
مردم‌شناسی - علوم تربیتی و هنرمندان
فعالیت کنند و با تحقیق در مورد حال و وضع
کودکان شناسنامه‌های هنری در اختیار تصویر-
گران و دیگر هنرمندان بگذارند.

هم‌چنین تشکیلاتی باید به‌وجود آید که
هنرمندان در آن مسائل تئوریک و علمی

تلاشی ارزنده، اما بدون عمق

توران میرهادی عضو شورای کتاب کودک
و داوری بین‌المللی "ندرسن" در آخرین
روز سمینار "بررسی مسائل تصویرگری کتاب
کودکان"، کار ارائه شده تصویرگران را در
نمایشگاه مورد بررسی همه‌جانبه قرار داد و
ضعفهای اساسی آن را با توجه به میزان درک
کودکانه و نقش تصویر در خلاقیت ذهن آنها
و تأثیر کار تصویرگران در تربیت کودکان در
ابعاد مختلف و در ده بخش برشمرد.

فشرده‌ای از سخنان توران میرهادی که
هر کدام از بخش‌های آن جای تفکر و تأمل
زیادی دارد، در اینجا آورده می‌شود.

● ضعف در ارائه چهره‌ها: کمتر تصویری
می‌توان یافت که چهره نرم، زنده و پیرحالت
و درگون‌شده شخصیت‌های اثر را بیان کند.
یکنواختی در اجزاء و تپیه‌ها، چهره‌های کلیشه‌ای
و گرایش بسیار به سوی کاریکاتور از تجلیات
این ضعف است.

علت این ضعف در آن است که هنرمند
کمتر به میان مردم می‌رود و کمتر به شخصیت‌ها
می‌پردازد.

مربوط به کودکان را مورد مباحثه قرار دهند و
تصویرگران توسط کار گروهی به خلق آثار هنری
برای کودکان بپردازند.

دکتر جلالی در ادامه سخنانش به یک
بیماری اجتماعی همگانی اشاره کرد که می‌تواند
گریبانگیر هنرمندان نیز باشد و از طریق هنرمندان
به‌ویژه تصویرگران به کودکان نیز انتقال یابد.
و آن افسردگی است. و سئوالی مطرح کرد بر
این مبنا که چه می‌شود اگر در هنگام خلق
آثار خود ویرایشی نیز از این دست داشته
باشیم که این اثر آیا روح افسردگی را در بچه‌ها
به‌وجود نمی‌آورد؟

تصویرگری و علم

□ داریوش مفخم، ارائه نتایج تحقیق و
تجسس بر روی ۱۵۰۰۰ برگه نقاشی کودکان و
با تکیه به عامل شناخت تصویرگر نسبت به
مخاطبین ابراز داشت: تصویرگر باید به‌روش‌های
آموزشی، پرورشی و تربیتی آگاهی دقیق داشته
باشد و تحول ذهنی کودکان را بشناسد و از
آنها به‌عنوان مهمترین عامل راهنمای کار خود
استفاده کند. وی با توجه به ارتباط تنگاتنگی
که بین تحول ذهنی و تحول تربیتی کودک
وجود دارد، گفت: شناخت چگونگی برداشت
کودک از جهان پیرامون و طریقی که این
برداشت خود را از جهان پیرامون در نقاشی
خود منعکس می‌کند، نیاز اساسی کار تصویرگر

سیک جدید بر سیکهای کلاسیک و دقیق استوار
است و نقاشان سبک جدید همه در نقاشی‌های
کلاسیک استاد هستند.

● مسطح ماندن تصویر و نداشتن بعد سوم:
آثار بسیاری از هنرمندان ما عمق و حرکت
ندارند و جان نمی‌گیرند و همراه متن پیش
نمی‌روند. و شخصیت‌ها به‌آدم‌های کاغذی
شاهت دارند. علت این امر را در ضعف آموزش
تصویرگران از مرحله ابتدائی تا دانشگاه در کپی
کردن و فقط طراحی کردن تصویر می‌بینم.

نقاش از طریق سطح و اشکال هندسی
می‌تواند توان ذهنی کودک را برای تحسم
دنیای سمبندی پرورش دهد اما تصویرگران ما،
کودک را دو بعدی بار می‌آورند.

● عدم توجه به توانایی‌ها و برداشتهای
ممکنه از متن: تصویرگر متن را خیلی دست
کم می‌گیرد باید با متن عجین شد و زندگی
کرد و آنرا در عمق وجود حس کرد. و برای
این کار از هیچ تماسی با نویسنده و صحبت
گرم و دلنشین با او رویگردان نشد.

ناشر همواره می‌خواهد تصویرگر را از
نویسنده جدا کند و بگوید که تصمیم‌گیرنده
من هستم. شما لطفاً از بالای سر و پشت سر
ناشر پل بزنید. شما باید همدیگر را بیابید.
خیلی اوقات اتفاق می‌افتد که از برخورد
دیدگاه تصویرگر با نویسنده دنیای تازه‌ای از

است. در این زمینه، یافته‌های زنتیک این ادعا را تأیید می‌کند که کودک توسط بزرگسال نمی‌آموزد، کودک با توجه به شرایط ذهنی و آمادگی‌های تطوری خود می‌آموزد. بنابراین ذهن کودک کاملاً "فعال و کنجکاو است و وظیفه عمده تصویرگر به‌طور اخص و ادبیات به‌طور اعم پرورش و آزادسازی حس کنجکاو سالم کودکان و فعال کردن تحول ذهنی آنها است. آقامی مفتاح سپس به روانشناسی آنیمست یا جاندار پنداری، انسان پنداری، شفاف بینی، انتخاب رنگ، گرایشات ترسیمی، حضور ایدآلسم، واقع نگری در رنگ آمیزی، تضاد در طراحی، و گرایش تقلیدی در کودکان در سنین مختلف اشاره کرد و در پایان اضافه کرد که بررسی موضوعی تجسمات ترسیمی یعنی بررسی این مسئله که چه سوزدهایی در چه سنین بیشتر رواج دارند می‌تواند در انتخاب شخصیت داستان به نویسنده یا تصویرگر کمک کند.

مشکلات و نقائص تصویرگری

آقای جلال شاهنگی یکی از اعضا هیئت داوران نمایشگاه تصاویر کتاب کودکان در زمینه اهمیت شناخت کودکان از طریق هنر آنها می‌گوید: بچه به دنبال پر کردن خلأ زندگی

تخیل و اندیشه کشف می‌شود. پس بنشینید با نویسنده‌تان کلنجار بروند و بگذارید نویسنده با شما کلنجار برود و این در نهایت در جهت تکامل کار شما مفید می‌افتد.

«غناهی کم تصاویر: اثر هنری لایزال است و تمامی ندارد. هر بار دیدن باید با یک کشف تازه توأم شود و هر بار شنیدن باید نکته تازه‌ای را برملا کند و هر بار خواندن باید احساس تازه‌ای را به وجود بیاورد. تصویرگران ما حرفشان را یکبار می‌زنند و تمام می‌شود.

وقتی خطوط یک اثر خیلی ضخیم می‌شوند، نقاش خود را به کودک تحمیل می‌کند و حوزه تخیل او را می‌بندد ولی وقتی رنگها در هم می‌روند و حالت مه‌آلود پیدا می‌کنند کودک تخیل خود را وارد حوزه تصویر می‌کند.

تصویرگر باید تصویرش را خیلی دوست داشته باشد و گرنه نمی‌تواند عمیق و معنی لازم را در آن تصویر ارائه دهد.

«تصویر برای تزیین است و نه برای جان بخشیدن: زیبایی طرح و رنگ، تصویرگران ما را از اصل کار منحرف می‌کند. بچه‌ها عروسکی می‌شوند، حیواناتها حالت اسباب بازی پیدا می‌کنند، درختان به صورت برگهای منظم چیده در کنار هم در می‌آیند و خانه‌ها یکسان

● کتابخوانی برای کودکان و نوع استفاده از کتاب نشانگر سطح تفکر و فرهنگ خانواده است.

● بیماری افسردگی در جامعه می‌تواند گریبانگیر هنرمندان نیز باشد و از این طریق به کودکان نیز انتقال یابد.

اولین نمایشگاه آثار تصویرگران کتاب کودک

خود است. کودک نیازهای خود را از طریق کار هنری خود بیان می‌کند و والدین از این راه می‌توانند به نیازهای کودکان واقف شوند. والدین نباید خود را به کودک تحمیل کنند، باید که بگذارند او خودش باشد. اگر بچه دوست دارد همیشه را آبی رنگ کند، بگذارید آزادی چنین عطی را داشته باشد زیرا کودک سبب را به دلایلی در ذهن خود آبی می‌بیند. اصولاً کار هنرمند آنست که چیزی را از طبیعت بگیرد و از آن چیز دیگری بسازد که در طبیعت وجود ندارد. بگذارید بچه‌ها هم هنرمند بشوند.

وی در بخش دیگری از صحبت خود در مورد برنامه‌ریزی دانشگاهی گفت: برنامه‌ریزی دانشگاه سراپا اشتباه است. دانشجوی تصویرسازی در مورد روانشناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، اقتصاد و... که از دروس زیربنایی هستند، هیچ واحدی را نمی‌گذراند و اگر نمی‌تواند متن بیخنده‌ای را تصویر کند، به علت نداشتن زیربنای فکری است.

آقای شاهنگی در مورد آن بخش از مسایقه نمایشگاه تصویرگران کتاب که مربوط به داستان مثنوی است، گفت: فقط تعداد کمی از تصویرگران که دوره‌های آکادمیک را گذرانده بودند و زیربنای فکری آنها پرورش یافته بود، توانسته بودند کمی مسئله را دریابند.

در کنار هم قرار می‌گیرند. اگرچه بچه‌ها خیلی به رنگ توجه دارند و از زیبایی هم لذت می‌برند ولی کار تصویرگری کتاب کودک کار تزئینی نیست. هر تصویر جداگانه در کتاب یک اثر جداگانه هنری است و زندگی خاص خودش را دارد و می‌تواند مثل هر اثر هنری دیگری در موزه بنشیند و حرف خاص و احساس خودش را القاء کند.

«تکرار موتیف‌ها: یعنی طرحی که در یک تصویر تکرار می‌شود مانند گلیم و این تکرار یک کار تزئینی است، حرکت ندارد و در حوزه درک و برداشت بچه‌ها نیست.

«توقف در شیوه‌های تصویری و تکرار طرحهای گذشته:

باید از دو افراط و تفریط اجتناب کرد. الف: تنوع بیش از حد در سبک و شیوه بیان تصویرگر و تابع بیش از حد متن شدن به‌طوریکه هويت تصویرگر کم شود. تصویرگر برای هر اثر یک آهنگ و شیوه و تکنیک و بیان متفاوتی ارائه می‌دهد. ب: تکرار یک سبک واحد به‌طوریکه از دور بتوان تشخیص داد که اثر از آن چه کسی است در کار تصویرگری کتاب کودک باید یک حد تعادل حفظ شود. نه از دست دادن

هویت و نه تکرار، بلکه متحول شدن. این مسئله‌ایست که تصویرگر را همواره جستجوگر و در حال حرکت و مطالعه نگاه می‌دارد و در عین حال هويت خاص خود یعنی شیوه بیان او را متحول می‌کند.

«هویت در تصویر یا تصویر هويت دار: ما از ۷۵۰ سال سابقه فرهنگ و هنر ادبیات بسیار غنی برخوردار و دارای هويت خاص فرهنگی، ملی و دینی خاص خود هستیم. یافتن این هويت را در تلاش تصویرگرها به خوبی می‌بینم ولی هنوز در نیمه راه و در جستجو هستیم.

همه این تلاشها ارزنده است به دو شرط: الف: هر اثر تصویرگر، تحول تازه‌ای در سبک و اجراء ارائه باشد. ب: از نظر جایگزینی در تاریخ و جغرافیا یعنی در حوزه جغرافیایی به عمق تاریخی، طرز زندگی، روحیه و حالتها و اعتقادات، برسند. در برخورد با کار تصویرگران کتاب کودک در ایران احساس من این است که در نگاه کردن به این تصاویر یا نمایشنامه‌های خام دبستانی روبرو هستیم. همه چیز لاکور و تصنعی است و هیچ عمق و واقعیتی ندارد. در هر حال آنچه که در کار تصویرگران ما جایز نیست تقلید و بهیچانه کار برای کودکان ارائه آثار، کودکانه و ناشیانه.

